

Bijlage 4:

Vertrouwelijke notitie voor de auditcommissie WMD en het bestuur van de SWOI betreffende de toekomst van de SWOI

Op 28 juni aanstaande is er een SWOI vergadering gepland. In deze vergadering is het noodzakelijk na te denken over de toekomst van de SWOI. Vandaar deze notitie die de leidraad zou moeten zijn voor de behandeling van de toekomst van de SWOI in deze vergadering.

Er moeten i.v.m. de toekomst keuzes gemaakt worden. Daar zijn diverse redenen voor, opgesomd in willekeurige volgorde:

- 1) Er is politieke zorg over de deelnemingen van WMD in de Indonesische waterbedrijven. Eigenlijk vindt men meer en meer dat WMD deze in redelijk snel tempo moet afbouwen. Met de RVC van WMD is door de bestuurder afgesproken dat dit in de komende 5 jaar gaat gebeuren. Ondanks de goede resultaten dat de bedrijven gerevitaliseerd zijn en drinkwater leveren aan ca. 250.000 mensen, veroorzaakt dit politieke onrust vanwege de complexiteit van de structuur en het voor hen ongrijpbare risico. Men ervaart dat als een gebrek aan transparantie. Dit heeft de commissie die de strategische toekomst van WMD heeft onderzocht en hiertoe met alle stakeholders interviews heeft gehouden, bevestigd.
- 2) In Indonesië wordt het wettelijk niet toegestaan dat overheden en vooral de centrale overheden private partijen steunen. Ook al is het voor de drinkwatervoorziening. Fondsen komen alleen maar beschikbaar voor de lokale PDAM's (100% overheid nv). De waterbedrijven die met WMD samenwerken worden dus achtergesteld.
- 3) Overzicht van de ultimo 2015 aan Indonesië uitstaande leningen van zowel de SWOI als WMD.

De leningen zijn op drie manieren gerangschikt en weergegeven in miljoenen euro's.

Naar locatie:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Manado	8,14	6,56	5,90	5,07	3,87	2,68	1,48	0,00
Sorong	3,48	3,11	2,64	2,11	1,47	0,77	-	-
Biak	1,39	1,18	0,92	0,59	-	-	-	-
Merauke	0,56	0,19	0,19	0,19	0,19	0,19	-	-
Ambon	0,50	0,30	0,10					
PT WLN	1,10	0,80	0,50	0,30				
	15,17	12,14	10,25	8,26	5,53	3,65	1,48	0,00

Naar soort:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Leningen lokale overheid	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32	0,19	0,19	-	-
project leningen swoi+WMD RNE	4,74	3,65	2,65	2,56	2,00	1,53	1,15	-	-
rne lening wmd	1,00	1,00	1,00	0,60	0,40	0,20	-		
sns lening rabo 2	1,50	1,50	1,50	1,10	0,80	0,50	0,20		
exploitatie leningen wmd rabo 1	4,63	4,39	3,88	3,17	2,39	1,62	0,67	-0,00	-0,00
collective support leningen	2,76	2,76	2,76	2,76	2,25	2,25	2,25	0,00	-
PDAM Manado steun voor 1-1-2007	0,78	0,39	-	-	-	-	-	-	-
Aandelen lening Manado overheid	0,59	0,59	-	-	-	-	-	-	-
Pensioen Manado	0,14	0,07	-	-	-	-	-	-	-
WLN Indonesia	1,30	1,10	0,80	0,50	0,30	-	-	-	-
Waterbedrijf Ambon	0,70	0,50	0,30	0,10	-	-	-	-	-
Totaal uitstaande leningen	18,46	16,27	13,21	11,11	8,46	6,30	4,47	-0,00	-0,00

Naar risicoprofiel:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Risico SWOI	4,74	3,65	2,65	2,56	2,00	1,53	1,15	-	-
Hiervan genomen winsten in verleden	4,10	4,10	4,10	4,10	4,10	4,10	4,10	4,10	4,10
Ondergebracht in Raboleningen	4,22	3,92	3,48	2,88	2,24	1,54	0,78	0,21	-
Vrijval van diverse activiteiten	1,84	1,35	0,88	0,73	0,83	0,91	0,91	0,91	-
Pemkot	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32	0,19	0,19	-	-
Resteert extra risico in WMD (SNS en RNE)	3,24	2,92	1,78	0,52	-1,03	-1,96	-2,67	-5,22	-4,10
Totaal	18,46	16,27	13,21	11,11	8,46	6,30	4,47	-0,00	-0,00

Toelichting van de bovenstaande tabel:

volledig risico van de SWOI									
Deze fondsen zijn het restant van de gift van OS van 10 miljoen									
Van de toegezegde 11 is maar 10 uitbetaald									
Opgenomen in het eigen vermogen van de WMD									
Dit bedrag is de besteding tussen 2003 en 2011 voornamelijk in genomen winsten op uren									
Tevens is het het bedrag wat volgens de norm Koppejan 300.000 euro over 8 jaar besteed had mogen worden									
Ondergebracht in Raboleningen									
exploitatie ondersteuning vanuit de WMD van de PT's d.m.v. leningen									
Ondergebracht bij de SWOI waarbij rente en aflossing jaarlijks gegarandeerd zijn door WMD									
Bij beëindiging van de activiteiten vrijval									
Vrijval als de activiteiten beëindigd worden, historische resultaten in dochters									
risico Pemkot									
residu van activa transactie voor rekening en risico lokale overheid									
Overblijvend extra risico WMD									
Dit is het overblijvend risico als in dat jaar alle activiteiten beëindigd zou worden									

- 4) Er is goede vooruitgang te zien bij 4 van de 5 deelnemingen namelijk Sorong, Ambon, Biak en Merauke. Het is duidelijk de wens van de lokale aandeelhouder om binnen 5 jaar het aandeel terug te verwerven bij aflossing van alle openstaande schulden. Met Ambon is een afbouw afgesproken in 5 jaar waarbij een klein deel van de schuld wordt geschonken en de rest wordt afgelost. Ambon houdt zich er trouw aan en is op weg om verder zonder inmenging van WMD zelfstandig te worden. Manado is een geheel ander verhaal. Zij willen wel het aandeel terug verwerven maar maken onvoldoende voortgang. Zoals het nu loopt zal dat erg moeizaam worden. Vandaar dat WMD in de jaren 2014, 2015 en 2016 voorzieningen treft indien ze niet volledig aan hun

verplichtingen voldoen. De leningen betreffen de steun in 2006 aan de PDAM Manado, voor het begin van de samenwerking en de lening die hen gegeven is voor het aandelenkapitaal. Orde grootte 1-1,5 miljoen euro. Deze voorzieningen zijn getroffen binnen WMD omdat dit uitgaven waren van voor het jaar 2011 waarin de nieuwe drinkwaterwet, waarin de volledige splitsing wettelijk verplicht werd tussen ander water en drinkwater. Onderstaand is beschreven op welke wijze dat nu verwacht wordt:

a. Biak

Het bedrijf PT War Besrendi is gesticht in 2005 en de overeenkomst loopt oorspronkelijk tot en met 2020. Er is nu een nieuwe burgemeester (de oude is veroordeeld voor corruptie en zit in de gevangenis) waarvan de periode afloopt in 2018. Onlangs is er een nieuwe directie benoemd. Met de lokale overheid is de afspraak in voorbereiding om het 51% aandeel in het najaar van 2018 terug te geven aan de lokale PDAM Biak Numfor. Deze is 10 jaar slapende en wordt dit jaar in 2015 met dat doel gereactiveerd. De lokale overheid is zeer tevreden over de samenwerking en heeft aangegeven graag technische ondersteuning te willen houden ook na het beëindigen van de overeenkomst. Er is in principe overeenstemming om na de aflossing van de 1,39 miljoen euro in de loop van 2018 de overeenkomst te beëindigen. Hierbij heeft de lokale overheid aangegeven dat zij ervoor zullen zorgen dat het openstaande bedrag wordt afgelost door de PT of door de overheid zelf.

b. Sorong

Met Sorong is overeenstemming om uiterlijk 2020 de samenwerking als aandeelhouder te beëindigen. De directeur en de burgemeester zijn zeer te spreken over de samenwerking en willen graag de periode van samenwerking geheel uitdienen tot 2020. Wel is men gevoelig voor de subsidiestroom vanuit Jakarta en zoekt naar een oplossing om vooral bij het vergroten van de zuiveringscapaciteit veilig te stellen. Dit is voor Sorong van groot belang en wordt door de stad en de buurgemeente samen opgepakt. Er moet gesproken worden over de wijze waarop en wanneer de aflossingen zullen plaatsvinden. Met de huidige directeur en de verwachte exploitatie voor de komende 5 jaar zal dat geen enkel probleem opleveren. In hoeverre er afspraken gemaakt kunnen worden dit nog een of twee jaar te vervroegen zal met hen besproken moeten worden in het 2^e half jaar van 2015.

c. Merauke

In het overleg met de afvaardiging van Merauke is gebleken dat ze een jaar eerder, zelfs in 2016, zouden willen stoppen met de samenwerking. Ook hier vindt dat zijn oorsprong in de discussie rond de mogelijke subsidie stroom uit Jakarta. Hier zal de aflossing van de leningen groot 0,56-0,19 keuro geen probleem vormen. Op 8 juni 2015 is hier in de RVC van Merauke in Jakarta overeenstemming over bereikt en het voorstel gaat deze week naar de burgemeester.

d. Ambon

Met de aandeelhouder Ambon stad is in de vergadering van 7 juni 2015 afgesproken in 4 jaar de leningen af te lossen waarna PDAM Ambon de aandelen van DSA volledig in bezit zal hebben. Er worden geen problemen verwacht bij dit proces. DSA houdt zich aan het afgesproken aflossingschema.

e. *Manado*

Bij Manado ligt het duidelijk anders. De cultuur is volkomen verschillend van de andere 4. Hier is geen begrip voor partnerschap en men is er op uit om zo weinig als maar mogelijk is te betalen voor het aandeel PTAM. Er wordt door mij getwijfeld aan de wil en haalbaarheid van de afspraken. Op 12 juni 2015 is er een aandeelhoudersvergadering geweest waar een en ander verkend is. Op 13 juni 2015 is er een gesprek geweest met burgemeester Lumintot waarin dit aan de orde is gesteld. Hij is duidelijk gevoelig voor een voortijdige beëindiging en vindt een benadering met een beëindigingsovereenkomst zeker bespreekbaar. Mogelijk zal er een onderhandeling plaatsvinden over voortijdige afkoop waarbij niet het gehele bedrag betaald zal worden. Alle documenten worden voorbereid en aan de gemeente toe gestuurd. Door de verkiezingen in december 2015 voor een burgemeester zullen alleen alle voorbereidingen hiervoor voor december inclusief overleg met de gemeenteraad worden afgewikkeld. Na de verkiezingen zal definitieve besluitvorming plaatsvinden. Mijn persoonlijke verwachting is dat er ca. 8,0 miljoen euro haalbaar zal zijn als aflossing op de bestaande leningen ultimo 2015.

Alle locaties overziend zal er van het totale leningen pakket ongeveer 2 miljoen niet inbaar zijn, voornamelijk naar verwachting in Manado.

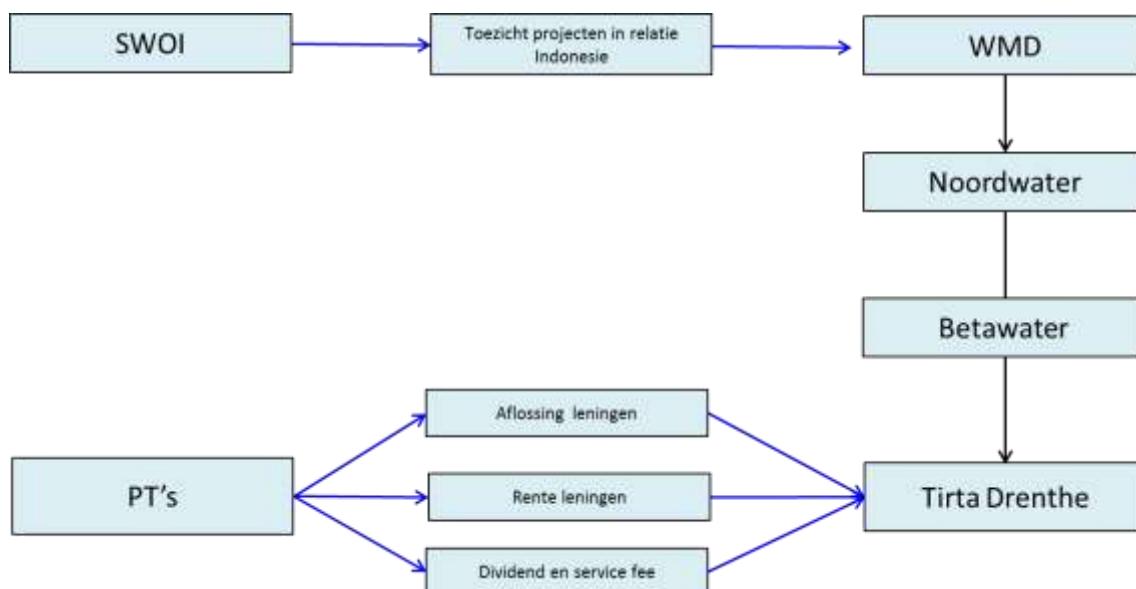
- 5) Door de accountant wordt de SWOI gezien als een verbonden partij omdat de heer K.J. Hoogsteen lid is van het bestuur. Er bestaat nu de kans dat naar de mening van de accountant er daardoor geconsolideerd moet worden met WMD. Er is bij het begin van het P3SW pilot project gekozen voor het onderbrengen van de gift van OS in een stichting om dit vrij te houden van WMD. Nu er toch geconsolideerd moet worden vervalt een reden waarvoor de SWOI is opgericht.
- 6) De commissie onder leiding van mevrouw De Boer die de strategische positie van WMD in Noord Nederland onderzoekt komt eveneens tot dezelfde conclusie als de accountant en beveelt aan de relaties tussen de SWOI en WMD opnieuw te bezien.
- 7) Vanuit de minister van OS wordt duidelijk aangegeven dat zij de gift feitelijk beschouwen als een gift aan de waterbedrijven in Oost Indonesië.
- 8) Er is vorig jaar een contract gesloten tussen de SWOI en WMD om 51% van de behaalde resultaten in de waterbedrijven indien de cashflow van Noordwater dat toestaat terug te laten vloeien naar de SWOI. Er is nu nader studie naar gedaan en de kans is erg groot, aangezien de stichting door de fiscus niet gezien wordt als een stichting die voldoet aan de ANBI-status, dat er over deze gelden schenkingsbelasting zal moeten worden afgedragen.
- 9) De geleden verliezen bij de waterbedrijven in Indonesië zijn nu vooral ook door de giften van de SWOI en het kwijtschelden van de rente door de SWOI en WMD ingelopen. Verdere giften aan de bedrijven zullen als winst geboekt worden en zullen daar fiscaal belast worden met 20-25% belasting, die direct moet worden afgedragen.
- 10) Het is de verwachting dat de huidige bestuurder Karst Hoogsteen in het najaar van 2016 terug zal treden als directeur van WMD. Hij blijft wel beschikbaar om voor zowel SWOI als WMD zijn kennis aan te wenden voor een goede begeleiding van de afbouw van de deelnemingen in de Indonesische waterbedrijven.

11) Op 1 januari 2016 worden de ander water activiteiten van WMD ondergebracht in Noordwater vennootschapsbelastingplichtig. Er moeten voor ultimo 2015 fiscale openingsbalansen gemaakt worden voor alle BV's inclusief mogelijk de SWOI als verbonden partij. Het is dus verstandig deze leeg te maken van bezittingen en of leningen aangezien zij door de fiscus van een eigen waardering worden voorzien.

Alle overwegingen op een rijtje zettend kom ik tot de volgende aanbevelingen:

- 1) Het zodanig veranderen van de status van de SWOI dat er geen relatie meer is met WMD. Hierbij past de kwijtschelding van de projectleningen van de SWOI aan Tirta Drenthe. Dit veroorzaakt een winst van 3,65 miljoen euro in de TAD. Tegelijkertijd wordt er een voorziening groot 1,0 miljoen euro binnen TAD getroffen om mogelijk met Manado tot overeenstemming te komen.
- 2) Het reserveren van 2,5 miljoen euro als revolving FUND binnen Tirta Drenthe waarbij de SWOI de RVC adviseert betreffende de besteding van de middelen.
- 3) De Stichting SWOI wordt een toezichthoudende en adviserende stichting die de directie en de RVC van WMD adviseert ten aanzien van de voortgang van de projecten en de besteding van het revolving FUND.
- 4) De samenwerkingsovereenkomsten met de 5 PT's worden versneld afgebouwd zoals aangegeven. Merauke als eerste in 2016.
- 5) Het overnemen van de Raboleningen die de SWOI heeft door de TAD. Binnen TAD worden de rente en aflossingen deels uit de cashflow en deels uit de rente en aflossingen van de PT's betaald. Tekorten worden gefinancierd vanuit de Koppejan gelden.

In de onderstaande figuur worden de vereenvoudigde relaties weergegeven.

22 juni 2015

Karst Hoogsteen